

Naturrestaureringseminar

For kommunene i Innlandet i 2023

Statsforvalteren i Innlandet

25.08.2023

Formålet med seminaret

Foto: Suzanne Wien

- Dele kunnskap om restaurering og skjøtsel
- Inspirere og invitere til samarbeid
- Oppskalere
- Utvide horisonten

Hva er restaurering av natur?

Tiltak som bidrar til å gjenopprette naturlige prosesser som er blitt ødelagt, og dermed forsøker å gjenskape de opprinnelige økologiske forholdene i området.

SER's retningslinjer

Eight Principles Underpinning Ecological Restoration

1 ENGAGES STAKEHOLDERS

2 DRAWS ON MANY TYPES OF KNOWLEDGE

3 IS INFORMED BY NATIVE REFERENCE ECOSYSTEMS, WHILE CONSIDERING ENVIRONMENTAL CHANGE

4 SUPPORTS ECOSYSTEM RECOVERY PROCESSES

5 IS ASSESSED AGAINST CLEAR GOALS AND OBJECTIVES USING MEASURABLE INDICATORS

6 SEEKS THE HIGHEST LEVEL OF RECOVERY POSSIBLE

8 IS PART OF A CONTINUUM OF RESTORATIVE ACTIVITIES

7 GAINS CUMULATIVE VALUE WHEN APPLIED AT LARGE SCALES

<https://www.ser.org/>

Hvorfor er restaurering viktig?

- Tap av habitater er en av de største truslene mot biologisk mangfold
- Selv om det beste er å ikke ødelegge naturen i utgangspunktet, så er ikke dette alene nok
- Naturrestaurering er helt nødvendig for å bremse tap av norsk natur
- Norge har internasjonale forpliktelser

Hvorfor er naturrestaurering viktig?

- Økosystemtjenester
  - Rense vann
  - Renser luft
  - Demper flom
  - Demper tørke
  - Lager og bevarer jord
  - Pollinering
  - Turopplevelser
  - Bær og blomster

Foto: Kjølvs Ø. Falklev

Hva er gjort av naturrestaurering i Norge?

- Hjerkins skytefelt
- Gjenåpning av bekker
- Uttak av fremmede treslag
- Myr

Foto: Kjølsv. Falklev

Vi har en plan – HELMAKS!

- SF prioriterer søknadene og er økonomisk ansvarlig
- Miljødirektoratet tildeler midlene
- SF har egne prosjekter, men andre kan også søke
- ~150 fullførte prosjekter
  - Verneområder
  - Statskog
  - Kommuner
  - Private

Målene med restaurering av myr i Norge

- Biologisk mangfold (bedring av økologisk status)
- Lagring og fangst av karbon - CO₂
- Demping av flom (klimatilpasning)

Foto: Suzanne Wien

Forutsetninger

- Restaureringstiltak skal ikke komme i konflikt med jord- eller skogbruksinteresser
- Tiltak må ikke komme i konflikt med sentrale miljømål eller gjeldende mål i jord- og skogbrukspolitikken
- Tiltak skal være innenfor gjeldende lov- og regelverk
- Tiltak skal heller ikke være i konflikt med andre viktige samfunnshensyn

Hva er gjort av myrrestaurering i Innlandet?

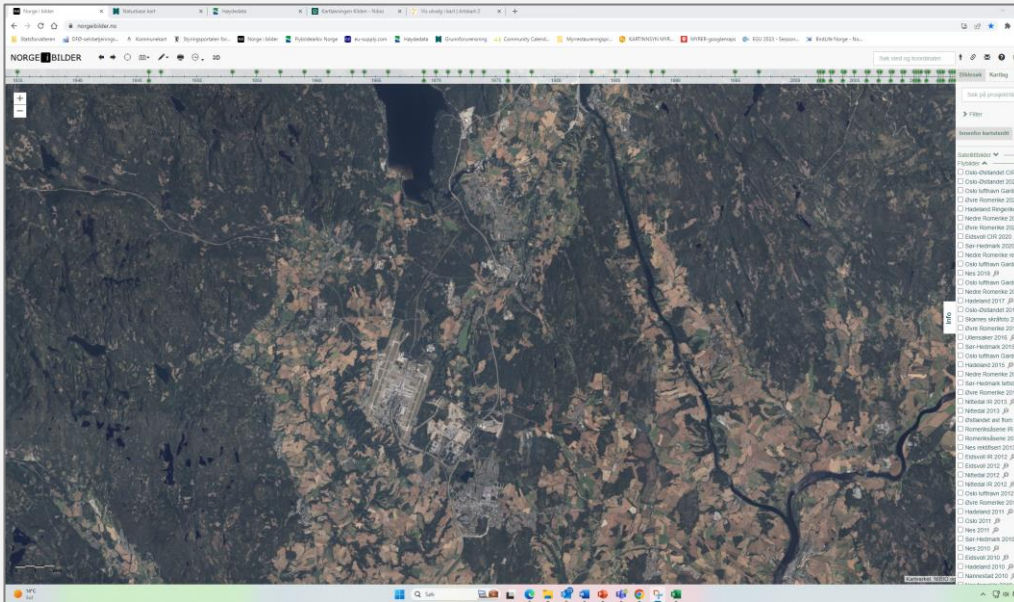
- Rundt 50 ferdigstilte prosjekter
- Tettet 152 000 meter med grøfter
- 2800 daa
- Ligger på rundt 10 prosjekter årlig

- Naturresevater, Statskog, kommuneskog og privat grunn

Foto: Suzanne Wien

Hvordan planlegge myrrestaureringsprosjekter?

Forarbeider inne

Betraktninger ute i felt

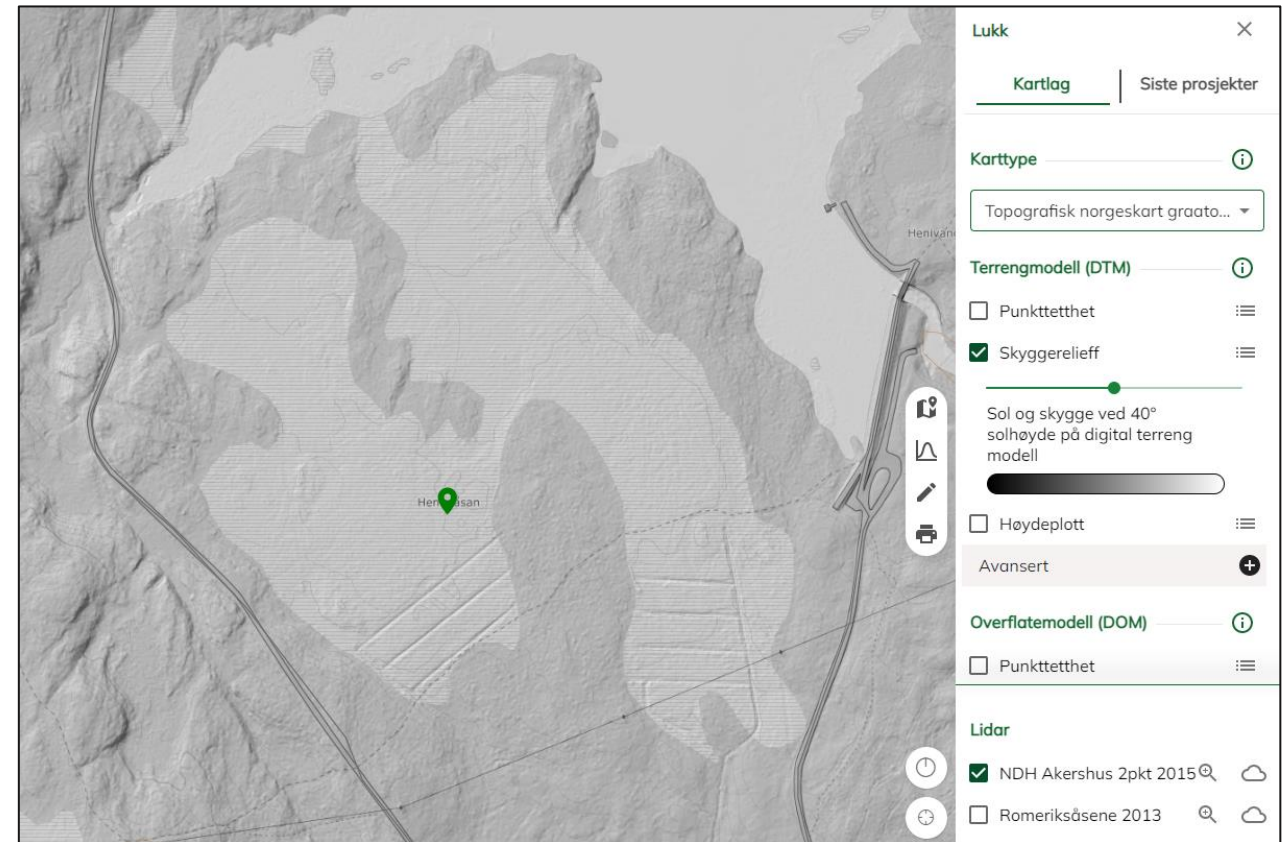
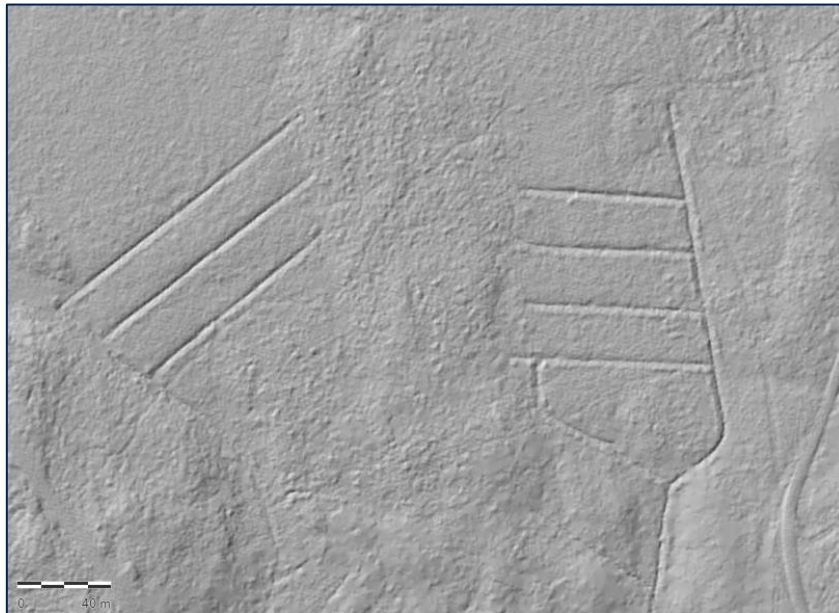

Forarbeider inne

Finne grøfter og torvtektsområder

- Høydedata (www.hoydedata.no)
- Digitale terrengmodeller (DTM)

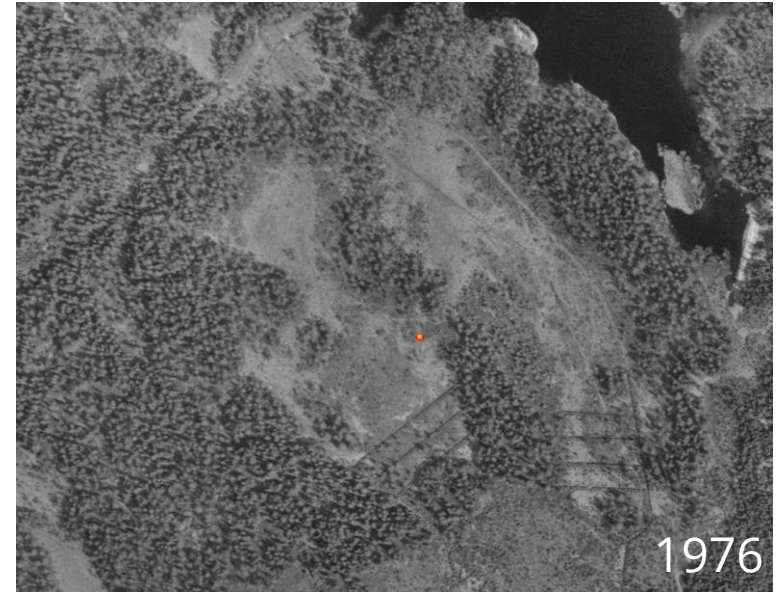
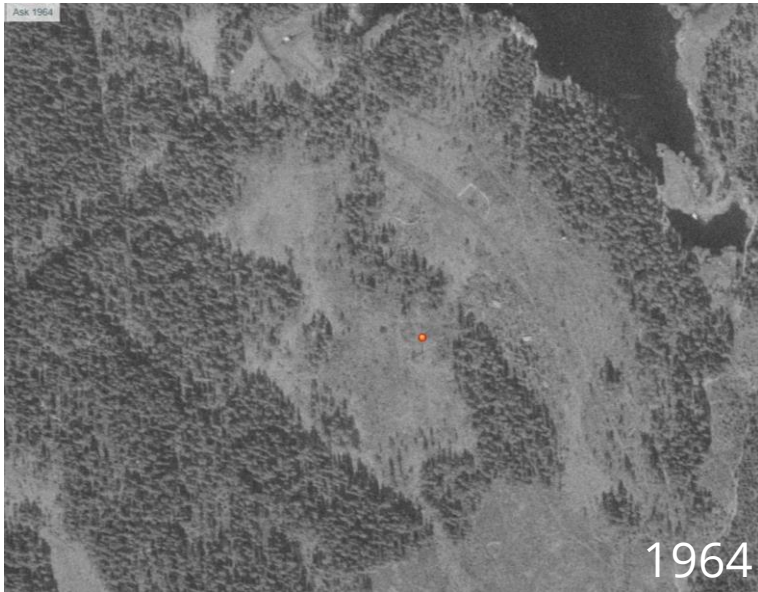

Når ble det grøftet?

- Norge i bilder (www.norgebilder.no)

The screenshot shows the 'NORGE I BILDER' interface. At the top, there's a search bar with 'Henimåsan' and a 'Logg inn' button. Below the search bar is a timeline from 1950 to 2010. The main area is a satellite image of a forested area with a dam. A yellow circle highlights the 'Info' panel on the right, which contains a list of image projects. The 'Oslo-Østlandet 2022' project is selected, indicated by a blue checkmark. Other projects include 'Oslo-Østlandet 2022', 'Øvre Romerike 2022', 'Nedre Romerike 2021', 'Øvre Romerike 2020', 'Nedre Romerike rektifisert 2019', 'Nedre Romerike 2017', 'Oslo-Østlandet 2016', 'Romeriksåsene IR 2013', 'Romeriksåsene 2013', 'Oslo 2011', 'Oslo 2008', 'Gjerdrum 2004', 'Ask 2002', 'Ask juli 1997', 'Ask 1995', 'Ask 29 mai 1991', 'Ask 1989', 'Nittedal - Skedsmo - Fet - Sørum 1986', 'Nittedal 1976', 'Ask 1976', 'Gjerdrum - Ullensaker sør 1969', 'Ask juni 1969', 'Ask 1964', 'Lunner - Nannestad - Eidsvoll - Ullensaker 1953', and 'Skedsmo - Lillestrøm - Nittedal 1946'.

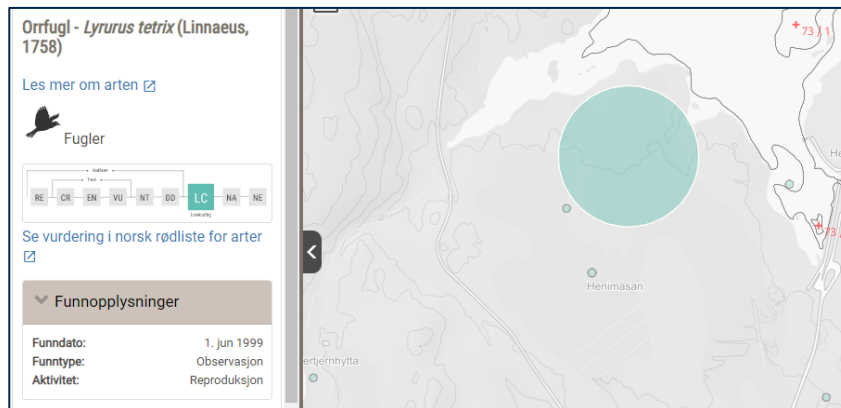
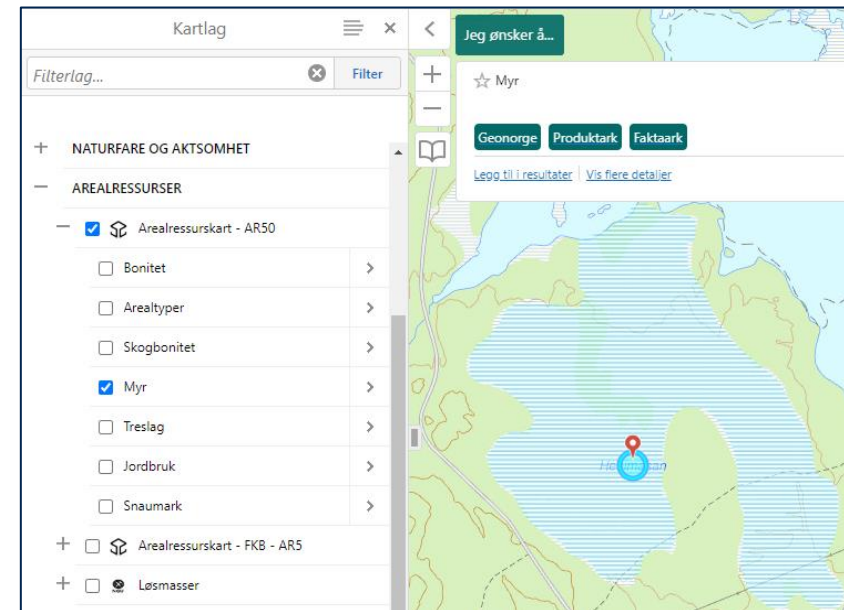
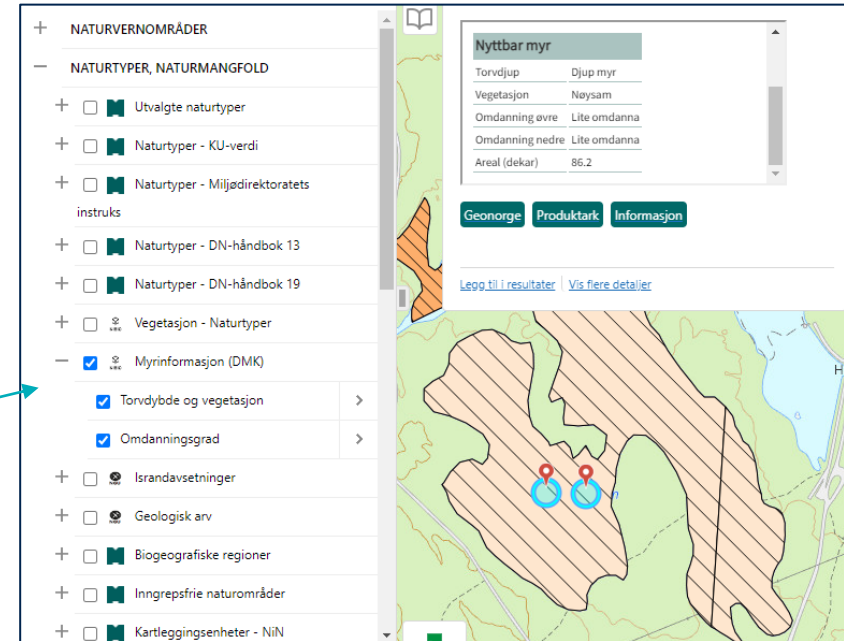

Myrinformasjon?

- Naturbase (<https://kart.naturbase.no/>)

- Myrinformasjon (DMK)
- Arealressurskart – AR50
- Geologiske kart
- Naturtyper

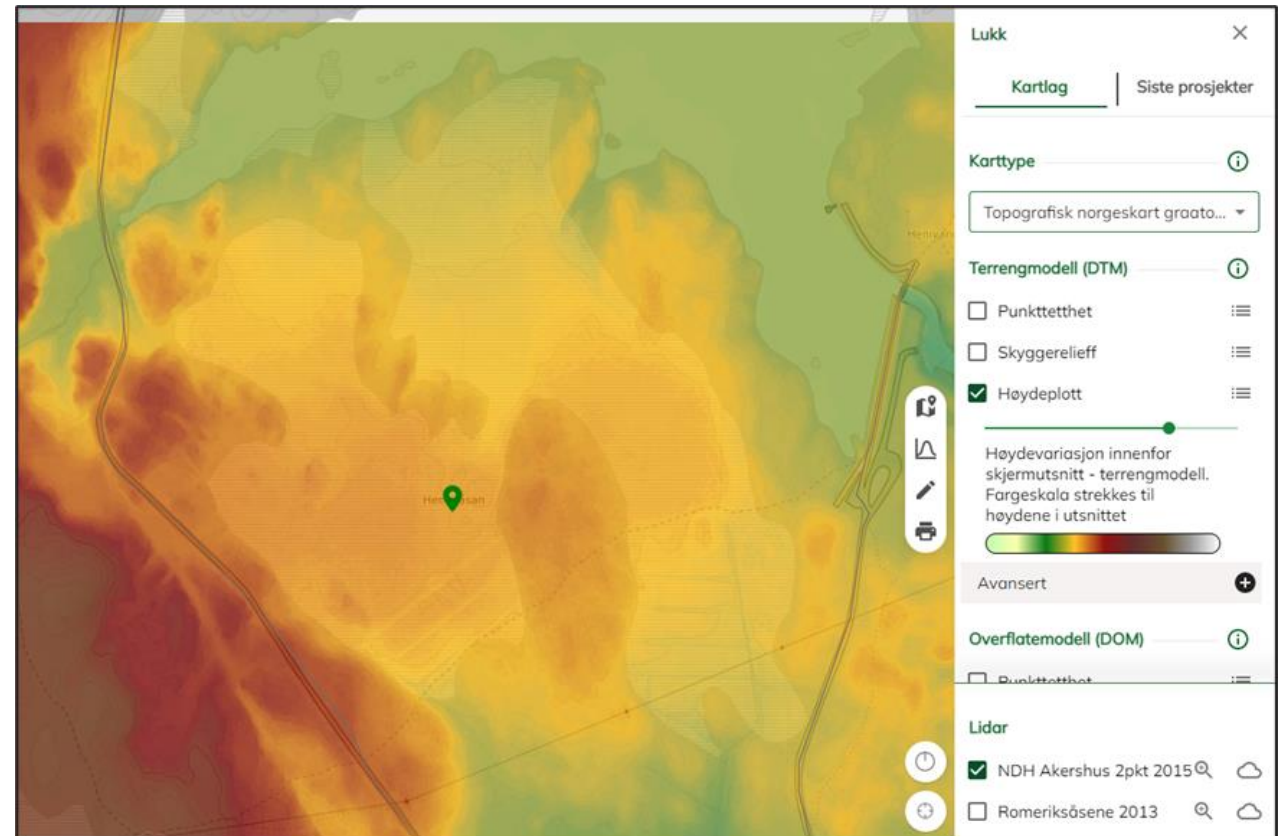
- Artskart (<https://artskart.artsdatabanken.no/>)

Hydrologi?

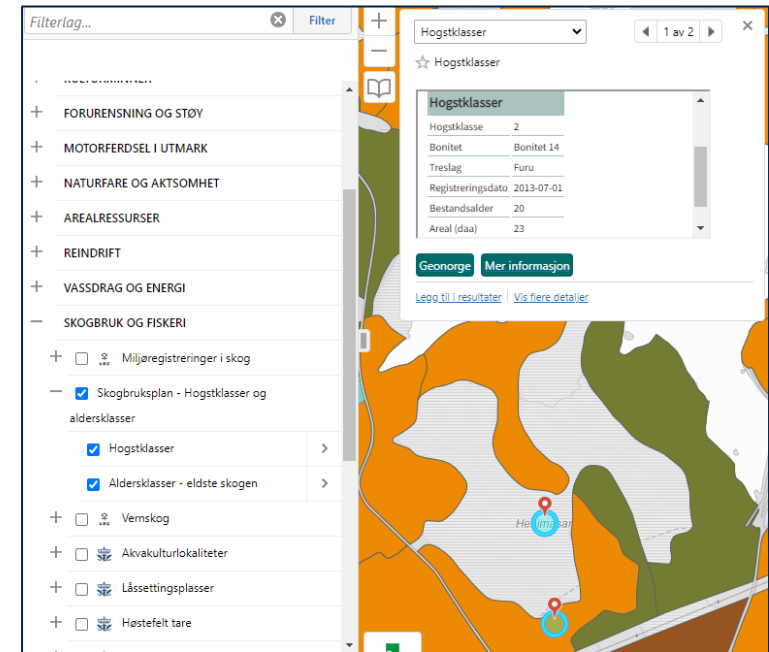
- Høydedata (www.hoydedata.no)
  - Høydeplott og høydekoter
- NEVINA (<https://nevina.nve.no/>)
Nedbørsfelt

Beliggenhet og interesser

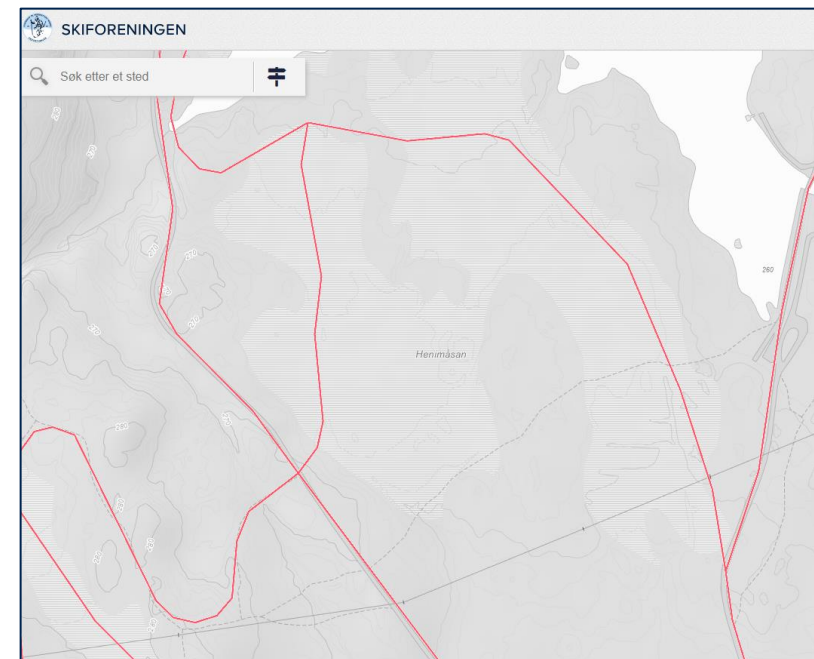
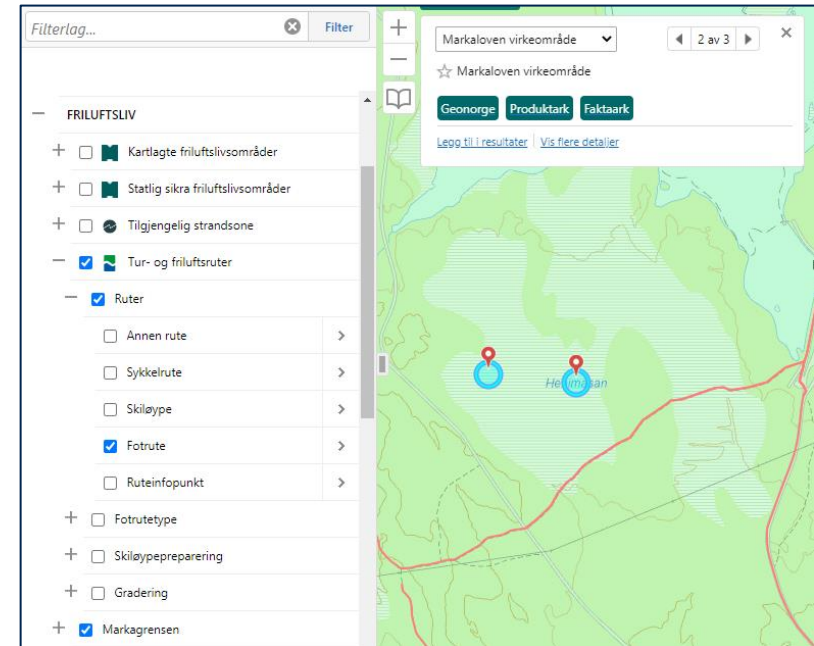
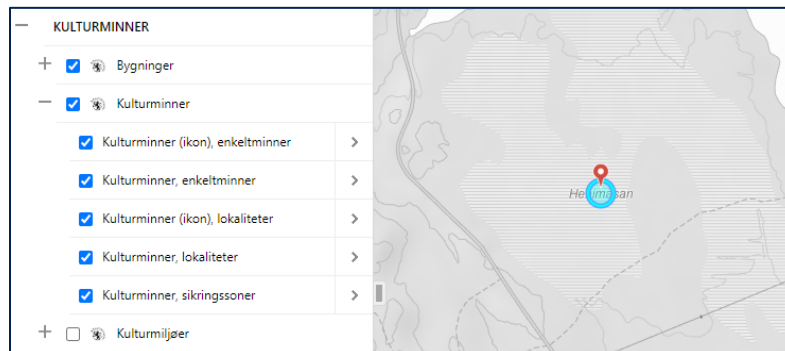
- Grunneier og bruksrettigheter (<https://seeiendom.kartverket.no/>)
- Skogbruk (<https://kart.naturbase.no/>)
- Tilgjengelighet

Beliggenhet og interesser

- Friluftsliv
  - Stier? (<https://kart.naturbase.no/> og ut.no)
  - Skiløyper? (<https://www.skiforeningen.no>)
  - Jakt?
- Kulturminner
  - Historielag?

Forurensning?

- Grunnforurensning (<https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no/>)

Miljødirektoratet Grunnforurensning

HJELP | PERSONVERNERKLÆRING | KONTAKT LOGG INN

Henimåsan (myr), Gjerdrum

Tegnforklaring Kartlag

Tegnforklaringer

Prøvepunkt
Helsebasert tilstandsklasse

- ✚ Anses som farlig avfall
- ✚ 5 - Svært dårlig
- ✚ 4 - Dårlig
- ✚ 3 - Moderat
- ✚ 2 - God
- ✚ 1 - Meget god
- ✚ Over normverdi
- ✚ Ikke satt

Forurenset område
Påvirkningsgrad

- ✚ X - Mistanke/lite informasjon om forurensning eller deponering av avfall - oppfølging uavklart
- ✚ 1 - Lite eller ikke forurenset - ikke behov tiltak uansett arealbruk
- ✚ 2 - Akseptabel tilstand med dagens arealbruk
- ✚ 3 - Ikke akseptabel tilstand og behov for tiltak

256d48046be24896951ba225d3b4fd1a

Koordinat: 273356.018, 6669028.532

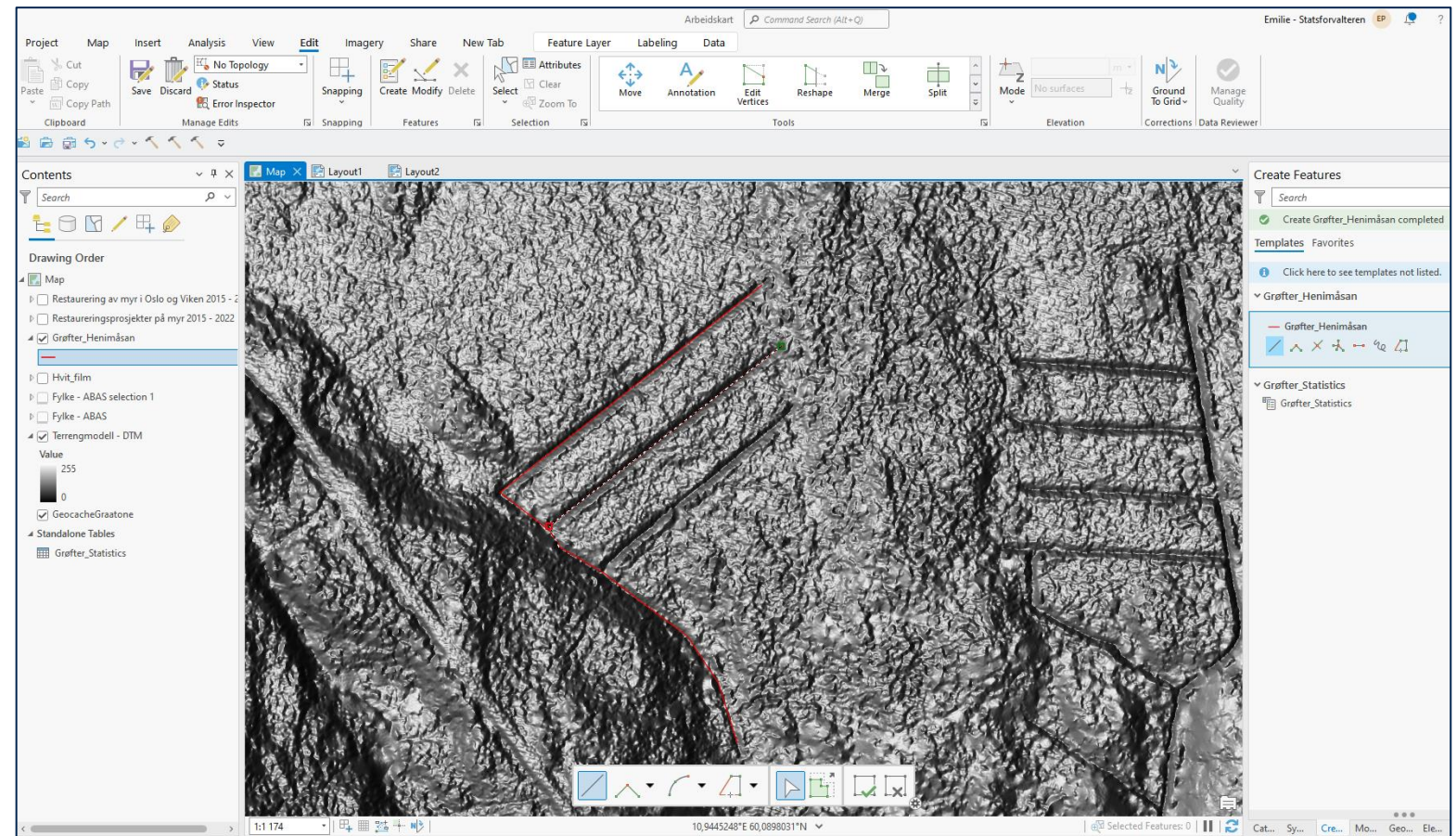
100m

Kartverket/Norsk Polarmiljø

Digitalisering av grøfter og torvtak

- ArcGIS Pro
- Finnes detaljert veiledningsmateriell
- Qgis

Betraktninger i felt

- God oversikt over området du skal undersøke
- Informert/avklart med grunneier at du undersøker området

Forutsetninger

- Restaureringstiltak skal ikke komme i konflikt med jord- eller skogbruksinteresser
- Tiltak må ikke komme i konflikt med sentrale miljømål eller gjeldende mål i jord- og skogbrukspolitikken
- Tiltak skal være innenfor gjeldende lov- og regelverk
- Tiltak skal heller ikke være i konflikt med andre viktige samfunnshensyn

Tre likestilte mål

Reduserte klimagassutslipp

Tilpasning til klimaendringene

Bedring i økologisk tilstand

Andre befaring

- Detaljert gjennomgang av alle grøftene
- Flere torvdybdemålinger
- Tenke gjennom ulike metoder
- Hva skal gjøres med ev. trevirke

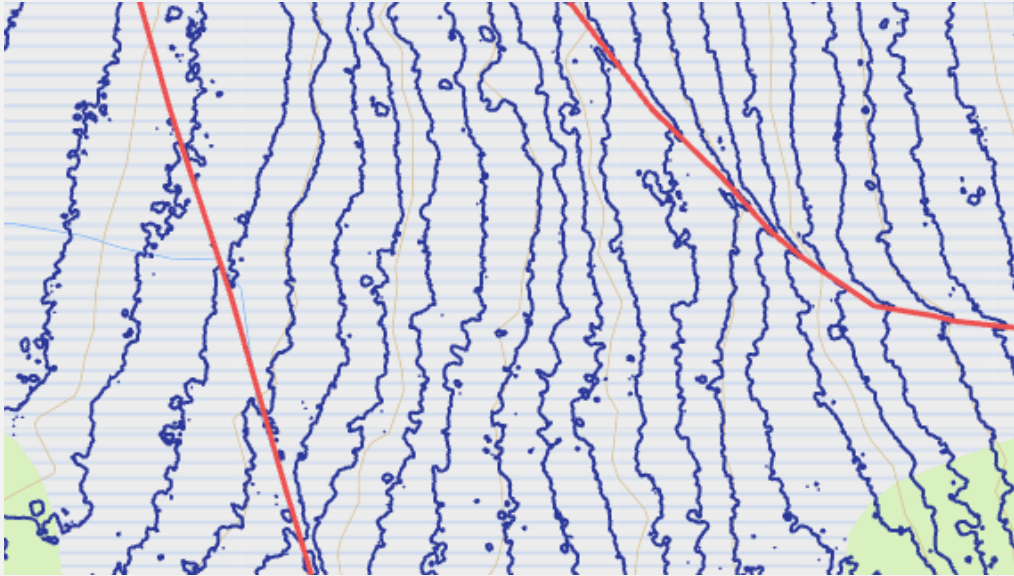

Torvdybder

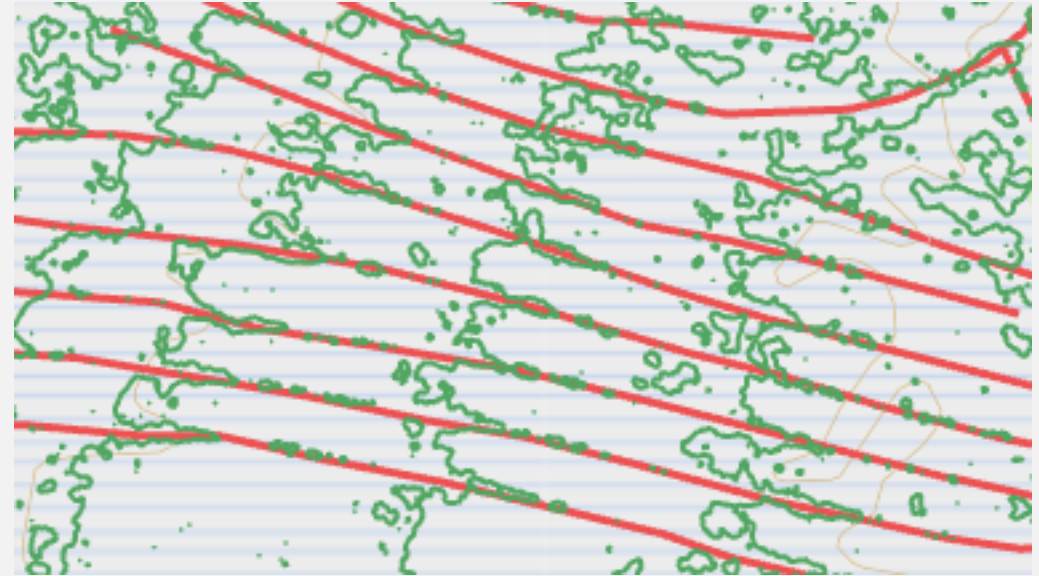

Bruk verktygkassa

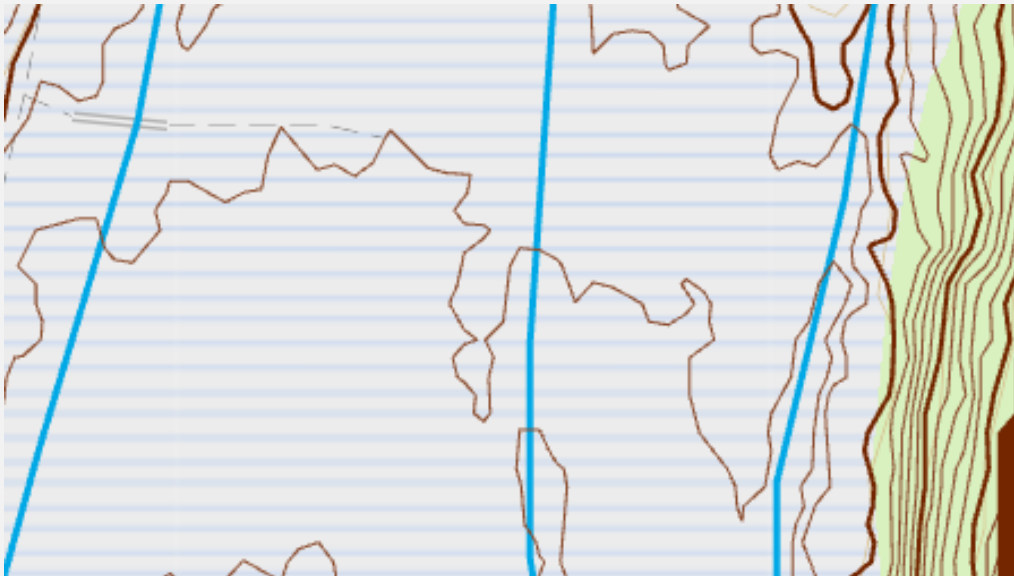
1:1730

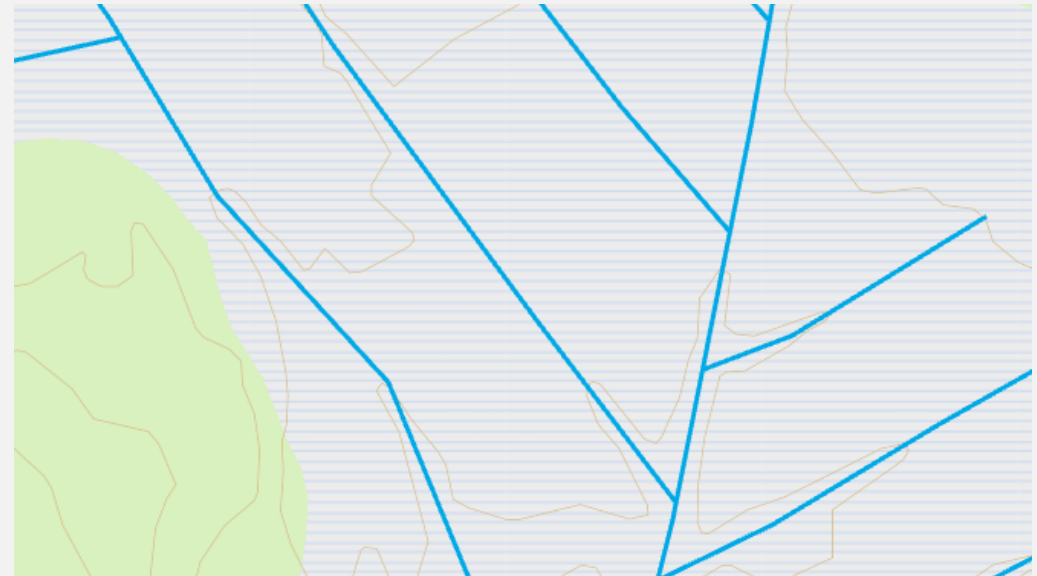
1:1730

Bruk verktøykassa

Parallele grøfter på tvers av fallretningen

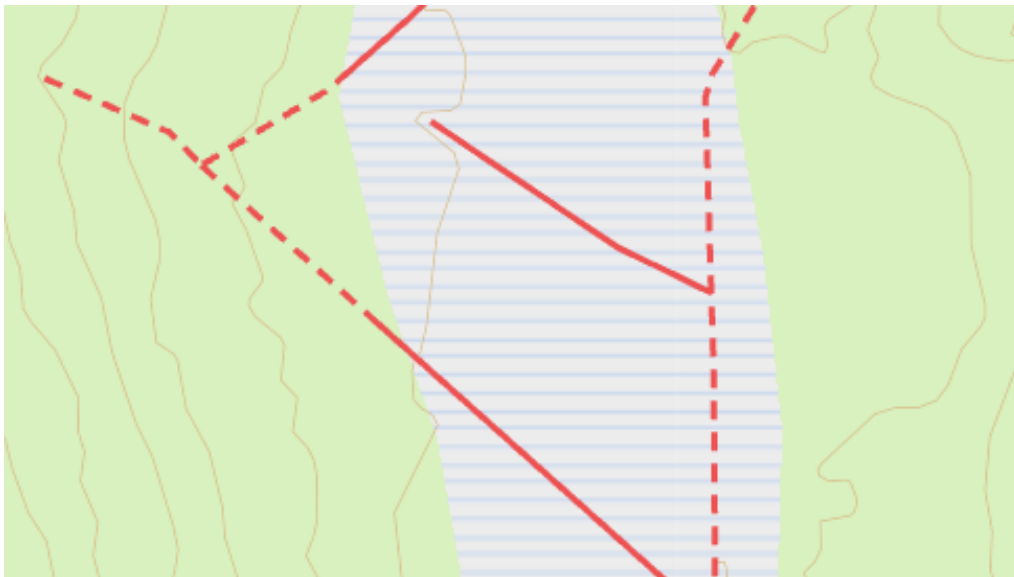

Fiskebensmønster og noe varierende fall

Hva vil skje og hva er målet?

Grøfteoppkast

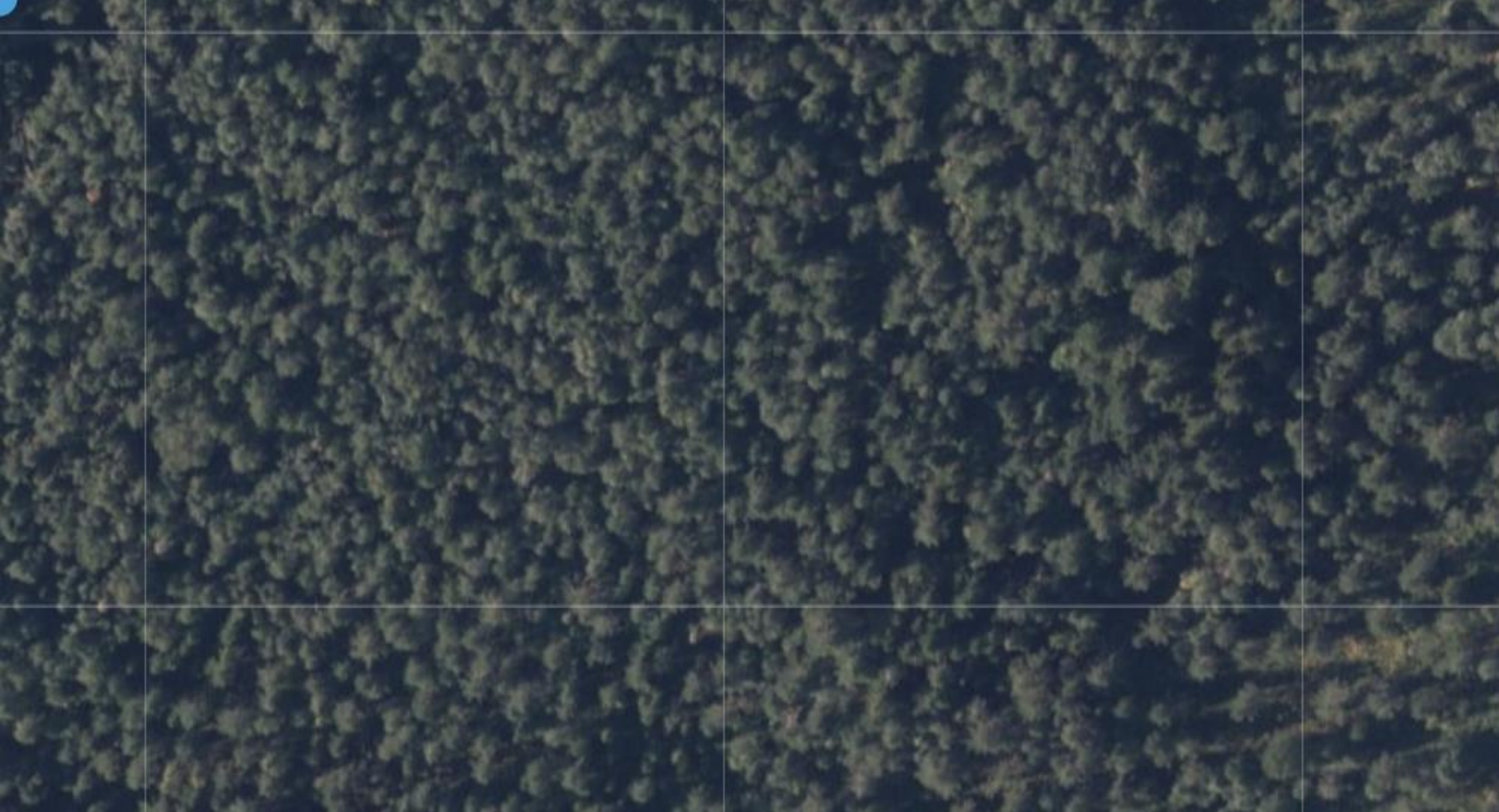

Gjengroing

SNO

Trær

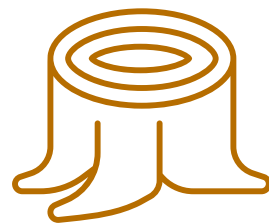
Hogst?

Graves ned?

Brennes?

Flises opp?

La stå?

Er det mulig å få det ut?

Vil noen ha trevirket?

Helningsgrad

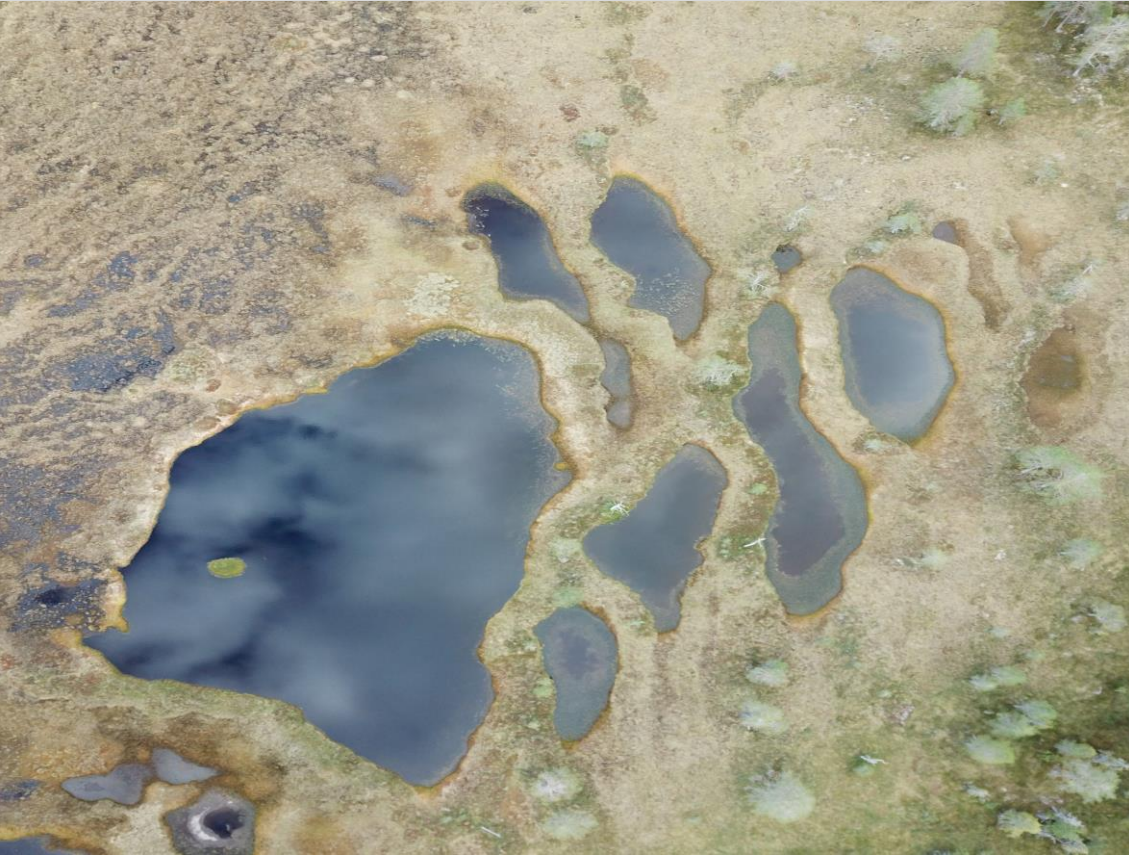
Risiko

CO₂ regnskapet

Tørste?

Art?

Tredje befaring

Demninger og konstruksjoner

Bli sikker på restaureringsmetoden

Adkomstvei

Registreringer (kartlegging)

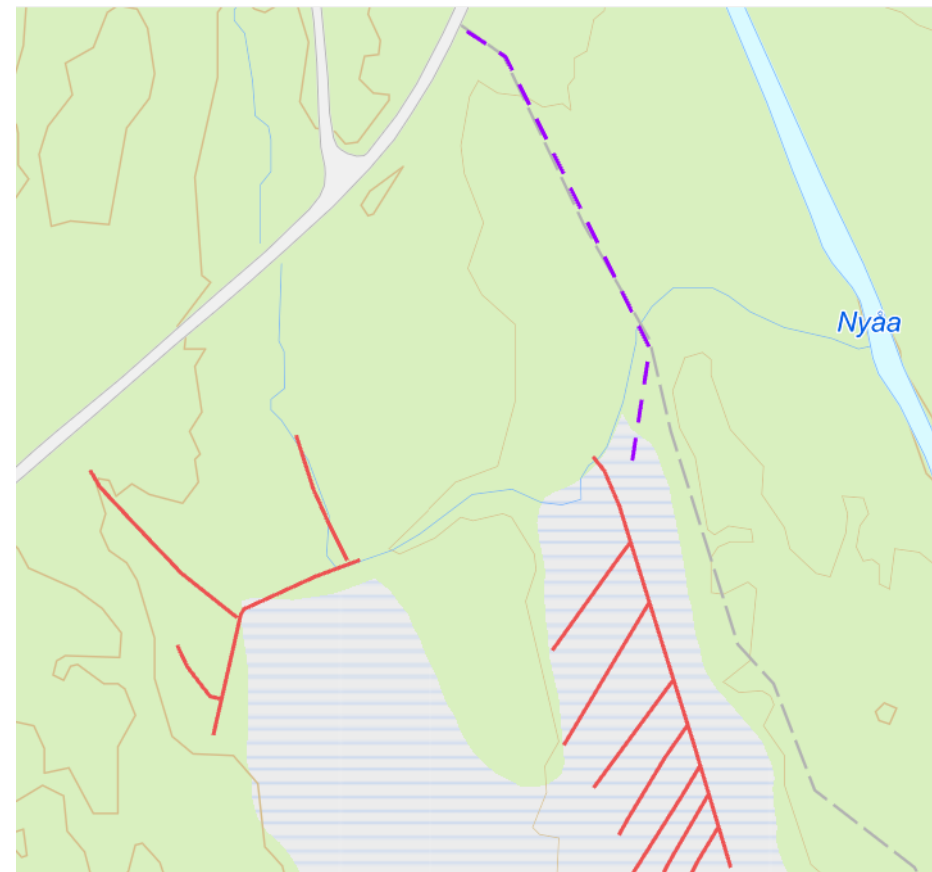

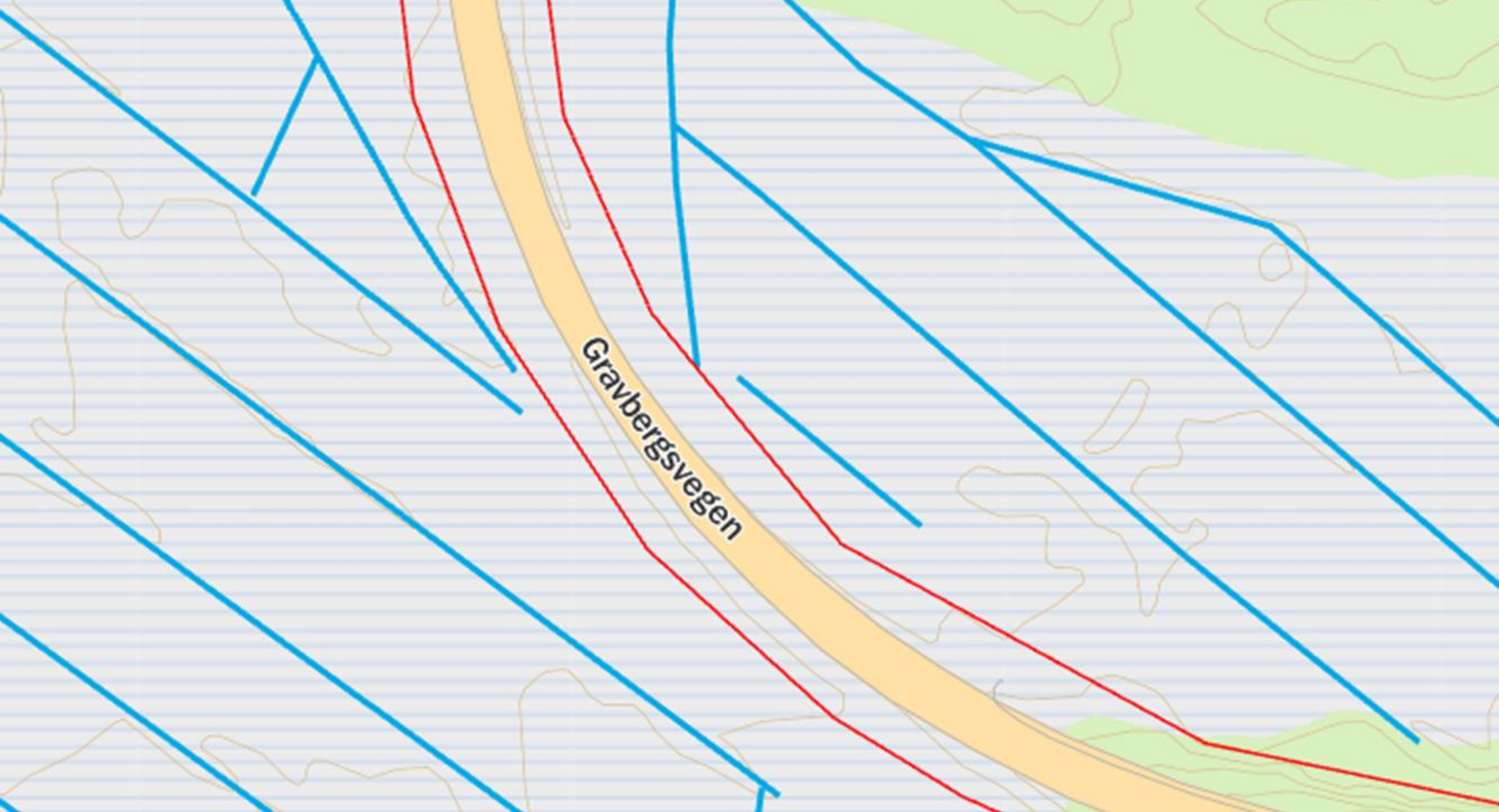

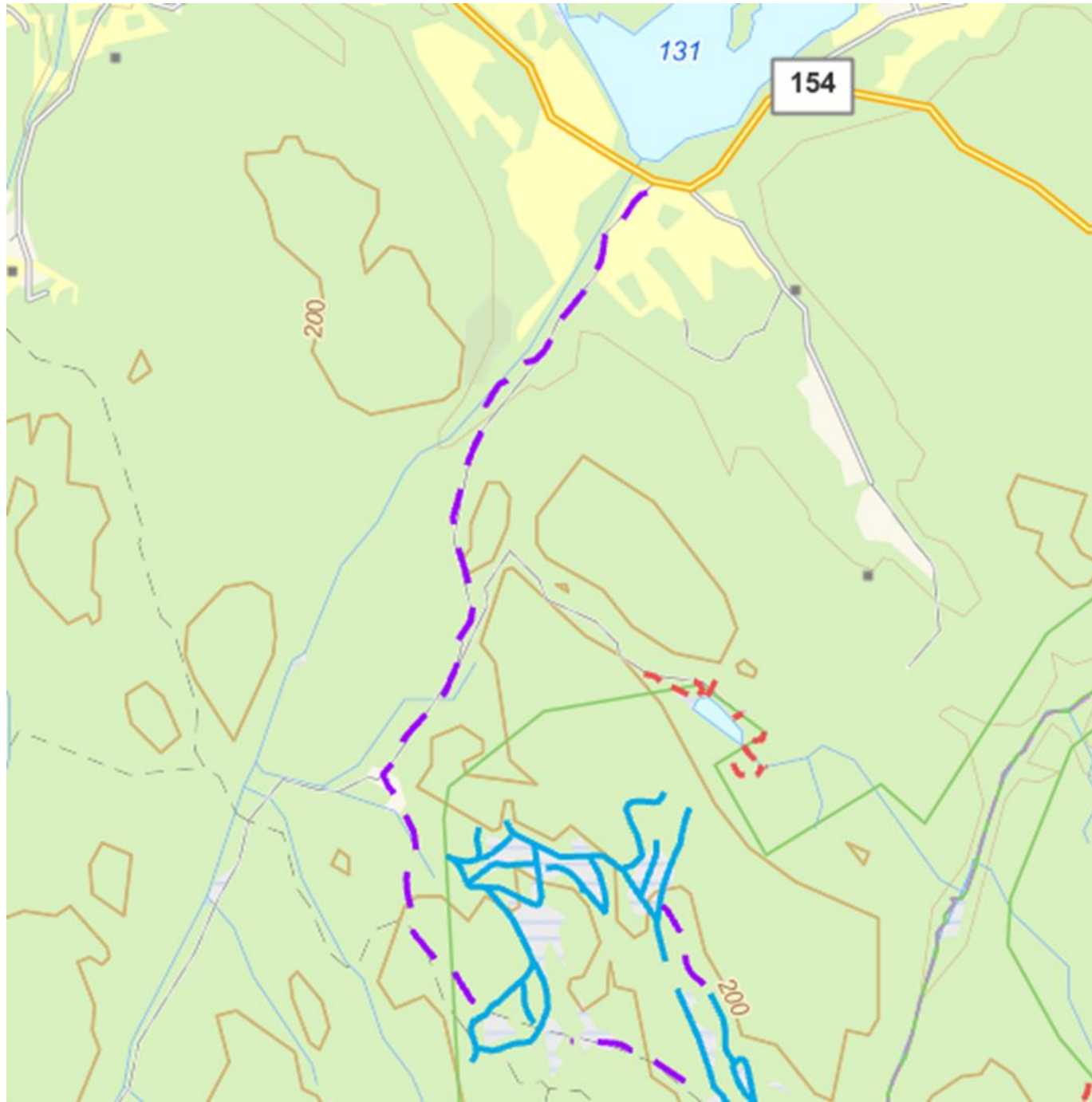

Adkomststrasè for maskina

Gravbergsvegen

Registreringer

Foto: Suzanne Wien

Foto: Kjølvs Ø. Falklev

An aerial photograph of a forest. The forest is mostly green, but there is a large, irregularly shaped area in the center that is brown and appears to be a clear-cut or a dead forest. The text "Klart for restaurering!" is overlaid in the center of the image.

Klart for restaurering!

Takk for oppmerksomheten!

Foto: Suzanne Wien

Statsforvalteren i Innlandet

Suzanne Wien
seniorrådgiver
suzanne.wien@statsforvalteren.no
97 08 30 88

Facebook Statsforvalteren i Innlandet
Nettside www.statsforvalteren.no/in